

QIZIL LOVIYA (FASOL) O'SIMLIGINI DENOV IQLIM SHAROITIDA OSTIRISH AGROTEXNIKASINI O'RGANISH

Xudayberdiyeva Mohinur Ergashovna

95-maktab biologiya o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbuda Surxandaryo viloyati Denov tumanida birinchi marta fasolyetishtirishning agrotexnikasini o'rganish va undan yuqori xosil olish texnologiya usullarini ishlab chiqish vaqo'llash. Fasolning foydalari keltirilgan

Kalit so'zlar: Qizil loviya (fasol), sof azot, ekish me'yori, fasol dalalari,

Mavzuning dolzarbligi: Mamlakatimizda aholini sifatli oziq ovqat bilan taminlash muxim vazifalardan qilib belgilangan. Chunonchi bugungi kunda aholini ekologik toza va turli kimyoviy moddalar aralashmasisiz foydali oziq ovqat bn tamiinlash zarurdir. Bu kelgusida kelajak avlodga xam o'sish rivojlanish kopayish kabi omillarga xam ta'siri kattadir. Qishloq xo'jaligida olib borilayotgan islohotlar xam buni yaqqol namunasi bo'la oladi. Denov tumani tuproq iqlim sharoitida fermerlar tomonidan qizil loviya (fasol) ko'p ekiladi kimdir yaxshi xosil oladi kimdir esa kam xosil oladi, aniq yetishtirish agrotexnikasi to'g'risida birorta ilmiy muassasa tomonidan o'rganilmagan, Qachon ekish qanday ekish va ekish me'yori to'g'risida xam xech qanday tushuncha bo'lmagan shuning uchun men dissertatsiyamda buni asoslaganman.

Kuzatuvlarimizda shuni aniqladikki Fasol urug'lari Surxondaryo sharoitida ekilsa tuproq unumdorligini oshiradi. Fasol ildizlari bilan atmosferadan sof azotni o'zlashtirib o'zidan keyin 65- 75 kg azot qoldiradi. Boshqa tumanlarga nisbatan Denov tumanida harorat balandroq bo'lganligi uchun fasol tezroq unib chiqadi va xosili pishib yetiladi. Asosan 55-65 kunda fasol doni pishib yetiladu bu esa uni takroriy ekin sifatida ekib keyingi ekinlardan xam yuqori xosil olish imkonini beradi. Aholini ekologik toza oziq ovqat bilan taminlaydi. Kundalik turmushda undan oziq ovqat mahsuloti sifatida foydalaniladi. Fasol tarkibida oqsil va bir qancha foydali vitamin va elementlar borligi inson organizmi uchun juda foydali xatto fasol tarkibidagi oqsil vegetarianlarga go'sht oqsilini xam o'rnini bosa oladi.

Fasol o'simligi o'zida sof azot toplashi bilan tuproqni unumdorligini oshirishi va inson organizmiga foydalari sabab xam bugungi kunda fasol ekiladigan dalalarni kengaytirish suv yaxshi chiqadigan yerlarda fasol o'simligini ekish, suv yaxshi chiqmaydigan joylarda tomchilab sug'orishni va suv nasoslari orqali sug'orib fasol o'simligidan yuqori xosil olishni ta'minlash lozim. Foydalanilgan adabiyotlar:

Foydalanilgan adabiyotlar:

- 1.M.E.Xudayberdiyeva magistrlik dissertatsiyasi
- 2.A.A. Matkarimova, T.X. Mahkamov, M.M. Maxmudova, X.Ya. Azizov, G.B. Vaisova Botanika (o'quv qo'llanma) Toshkent-2018.
- 3.Maxmedov A., Togaev I. U. Yuksak osimliklar boyicha amaliy mashgulotlar. Toshkent «Universitet». 1994y
- 4.Maxmedov A. M. Botanika fanidan ma`ruzalar. F. 2003
- 5 O'.Mavlonov "Biologiya". – Toshkent "Nihol", 2008, 512 bet.

ILM FAN YANGILIKLARI KONFERENSIYASI

30-OKTABR

ANDIJON, 2024

6.R.N.Babayeva “Botanika va o’simliklar fiziologiyasi” – Toshkent 2016

7.I.U. Tog’ayev va boshqalar “Botanikadan amaliy mashg’ulotlar” Toshkent 200